

Abstrakt

Strategický narativ je komunikační nástroj politických elit, které jeho prostřednictvím konstruují sdílený význam mezinárodního dění, formulují národní zájmy, snaží se změnit mezinárodní diskurzivní prostředí a také ovlivnit chování ostatních aktérů. Strategický narativ je složen ze tří dynamických procesů, které probíhají současně a vzájemně se ovlivňují a posilují: formování narativu v daném státě, jeho projekce na mezinárodní scéně a jeho recepce v ostatních státech.

Teorie strategických narativů zapadá do teoretického rámce tzv. *nového regionalismu*, který se snaží analyzovat vztahy mezi procesy globalizace, globalismu (globálního vládnutí), regionalizace a regionalismu. Až donedávna byla tato analýza prováděna výhradně ze státně-centrické a pozitivistické perspektivy, což víceméně znemožňovalo zahrnout do analýzy otázku percepce a recepce mezinárodně-politických, resp. mezinárodně-ekonomických událostí. Předložená dizertace se snaží vyplnit tuto mezeru v současném výzkumu. Dizertace analyzuje globální politickou ekonomii z interpretativního konstruktivistického pohledu: jako zdrojová data využívá články z místního nejčtenějšího deníku a analyzuje mediální (zpravodajský) diskurz jako jednu z forem širokého společenského diskurzu. Takto provedená analýza nám může pomoci odhalit, jak místní společnost hodnotí a reaguje na strategické narativy a jejich přijímání nebo odmítání místními elitami.

Ve své dizertaci se zaměřuji na narativy tří velmocí (USA, EU, Čína) a jejich recepce v Africe. Pro případovou studii byla zvolena Keňa jako reprezentativní případ s ohledem na své rozsáhlé vztahy se všemi třemi supervelmocemi. Mimo to také analyzuji místní a regionální narativy související s regionální integrací pod hlavičkou Východoafrického společenství (EAC) a s keňskou strategií rozvoje, jak je realizována místními vládami.

Čína má jasně definovaný "africký" narativ a aktivně využívá místní média k jeho šíření. Zatímco keňská politická elita ve velké míře přijala tento narativ za svůj, část keňské společnosti považuje čínské angažmá za značně kontroverzní a otevřeně zpochybňuje minimálně dva základní prvky čínského narativu (nepodmíněnost a nezištnost).

USA také aktivně využívají místní média, jejich narativ je však mnohem méně jasný a přesvědčivý. USA šíří dva různé narativy zaměřené na obchod/investice a demokracii, které se neúspěšně snaží propojit do jediného narativu. Příjemci tak mohou tuto dvojznačnost využít k tomu, aby si mezi dvěma narativy vybrali ten pro ně výhodnější. Není proto příliš překvapivé, že keňští političtí lídři a představitelé obchodních kruhů přijímají ekonomický narativ a odmítají politický narativ. Občanská společnost je kritičtější a upozorňuje, že Afrika nikdy nebyla americkou prioritou a současné americké angažmá má spíše symbolický než reálný charakter.

EU je v keňské společnosti vnímána jako nejméně kontroverzní a je vykreslována jako nepostradatelný dlouhodobý obchodní partner. Tento narativ samozřejmě šíří zástupci EU, nicméně je keňským publikem přijímán, a to jak v rámci místních elit, tak ve společnosti jako celku.

Překvapivým zjištěním může být, že také regionální integrace, nezřídka vnímaná jako určitá protiváha globálním vztahům, je často zpochybňována. Regionální lídři sice vyjadřují svou oddanost k regionální integraci, ale za touto rétorikou nenásledují konkrétní kroky, které by směřovaly k odstranění překážek volného pohybu výrobních faktorů. Občanská společnost navíc není do procesu integrace zapojena, proto se s ním jen obtížně identifikuje. To potvrzuje kontrast mezi asijskou regionalizací vycházející ze společenských vazeb a Afrikou, kde tyto vazby jsou nahrazeny ambiciózními mandáty regionálních organizací.

Podobně je mnoha komentátory a čtenáři zpochybňována i keňská rozvojová strategie zaměřená na masivní (zahraniční) investice do infrastrukturních projektů. Podle těchto kritických hlasů keňské vlády upřednostňují ekonomický pilíř rozvoje na úkor politického a zejména sociálního pilíře. Tato strategie sice vede k ekonomickému růstu, ale nevede k rozvoji a k posilování lidského kapitálu. Namísto toho se bohatí stávají bohatšími, chudí chudšími a příjmová nerovnost v zemi se zvětšuje.

Předložená analýza ukazuje, že média obecně reprodukují oficiální (elitní) diskurz, což *The Daily Nation* potvrzuje, současně ale v tomto deníku nalezneme velmi široký okruh různých hlasů vyjadřujících velmi široké spektrum názorů. Novináři, analytici, zástupci občanské společnosti a čtenáři nezdědky zpochybňují oficiální diskurz a jejich tón je často velmi ostrý a kritický. Hospodářské vztahy se Spojenými státy, EU, Čínou a v rámci regionu jsou mnohými komentátory považovány za reflektující zájmy politických a obchodních elit a naopak zcela přehlízející zájmy běžné populace, která je v podstatě vyřazena z procesu aktivní participace.